

เมื่อนายช่างถ่ายรูป จอห์น ทอมสัน

มาเยือนกรุงเทพฯ

(ตอนที่ ๒)

น.พ.วิบูล วิจิตรวาทการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เขียน: น.พ.วิบูล วิจิตรวาทการ

ชื่อบทความ: **เมื่อนายช่างถ่ายรูป จอห์น ทอมสัน
มาเยือนกรุงเทพฯ (ตอนที่ ๒)**

ที่มา: **ดิฉัน ปีที่ ๑๘ (๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๗) หน้า ๓๖-๔๐**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อนายช่างถ่ายรูป จอห์น ทอมสัน มาเยือนกรุงสยาม

น.พ.วิบูล วิจิตรวาทการ

ตอนที่ ๒

คราวนี้ผู้เขียนขอเปลี่ยนไปเล่าเรื่องอื่นๆ ก่อนที่ท่านผู้อ่านจะรู้สึกคลื่นเหียน
วิงเวียนจนอ่านต่อไปไม่ได้

นายทอมสันเล่าต่อไปว่าเขาได้ขอให้สถานกงสุลอังกฤษทำหนังสือขอ
อนุญาตให้เขาได้เข้าไปทำการถ่ายภาพในพระมหาราชวัง ซึ่งทางพระราชวังก็ตอบมาว่ายิน
ดีให้เข้ามาถ่ายรูปและพระเจ้าแผ่นดินมีพระประสงค์ให้นายทอมสันถ่ายพระบรมฉายาลักษณ์
ด้วย

ทางวังหลวงได้จัดให้นายทอมสันเข้าเฝ้ากรมหมื่นอลงกฎกิจปรีชาก่อน กรม
หมื่นอลงกฎกิจปรีชาในหนังสือประวัติศาสตร์บางเล่มลงพระนามว่า กรมหมื่นอลงกรณ์กิจ
ปรีชา เป็นพระอนุชาของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คือเป็นโอรสของพระบาท
สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ด้วยกัน ทรงมีพระนามเดิมว่าพระองค์เจ้าชาย
นิลรัตน์ ประสูติในเจ้าจอมมารดาทับทิม

ในรัชกาลที่ ๔ ทรงว่าราชการกรมแสงปิ่นต้น กรมแสงหอกดาบ และกำกับ
ช่างเงินกรมกษาปณ์ ทำเงินตรา แห่งเดียวกับที่พระยากระษาศาปณิกกิจโกศลเป็นจางวางอยู่
ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายรูปเช่นกัน

นายทอมสันกล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ มีรับสั่งต่อเขาว่า
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ มีรับสั่งต่อเขาว่า กรมหมื่นอลงกฎฯ นี้

*“Was well understanding of the work of taking photographs, and being
with Mr. Thompson will have good opportunity to do according to his pleasure in and
about this Palace”*

เขาอธิบายว่า กรมหมื่นอลงกฎฯ เป็นพระบรมวงศ์เธออาวุโส ที่ก่อนช่างจะ
คุยอวดในความรู้วิทยาศาสตร์ของพระองค์อยู่สักหน่อย พระวรกายสูงประมาณห้าฟุตสี่นิ้ว
และมีพระชนมายุได้ ๕๓ พรรษา แต่ดูแก่ชราและท่าทางเหน็ดเหนื่อยเกินอายุ เวลาประทับ
อยู่สารนี้เป็นเอกสารที่สวอนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในวังของพระองค์ก็ทรงสวมเสื้อตัวเล็ก ๆ และนุ่งผ้าโจงกระเบนปกปิดส่วนล่างของพระวรกาย แต่เวลามาเยี่ยมเขานั้นจะทรงสวมพระภูษาชุดตะวันตก มีหมวกเก็บประดับสีทองใส่บนพระเศียรโก้

ที่วังของพระองค์นั้นมีข้าราชการบริพารหมอบคลานอยู่ทั่วไป และในห้องรับแขกของพระองค์ก็ประดับประดาด้วยสิ่งของมากมายหลายชนิด ทั้งที่ทำในเมืองสยามและที่ได้นำมาจากยุโรป มีเครื่องส่งไปรษณีย์ ตั้งอยู่เคียงข้างพระพุทธรูป มีขลุ่ยวางอยู่ข้างหม้อกาแฟไฟฟ้า มีเครื่องนาฬิกา กล้องส่องทางไกล กีตาร์ เลื่อย ปะปนอยู่กับหอก ดาบ ขันหมาก แปรงขัดรองเท้า ปืนยาว ปืนพก และขวดเบียร์

กรมหมื่นอลงกฎฯ นี้ ทรงมีชายาถึงสิบหกคน แต่ละท่านนั้น นายทอมสัน บอกว่ามีรูปร่างหน้าตาสวยงาม น่าเสียดายแต่เพียงว่า กินหมากและสูบบุหรี่กันทุกคน ผู้หญิงไทยสมัยโบราณนั้น กินหมากกินพลูกันตั้งแต่เริ่มสาว พอถึงอายุแต่งงานก็ติดหมากอมแงม ตะบันหมากเคี้ยวพลูกันจนฟันที่เคยขาวสะอาดนั้นก็กลายเป็นสีดำ เดินไปไหนก็ต้องมีคนใช้ถือกระโถน สักครู่สักประเดี๋ยวก็ต้องบ้วนน้ำหมากทิ้งกันปริ๊ด ๆ ดูแล้วไม่สวยไม่งามเลย

แต่ที่น่าสมเพชเวทนายิ่งกว่านั้น คือผู้หญิงไทยโบราณยังเป็นคนขี้ยาติดบุหรี่อีกด้วย สูบกันเป็นว่าเล่นตั้งแต่เช้าจนค่ำ

นายทอมสันบันทึกไว้ว่าในกรุงสยามนั้น เริ่มสูบบุหรี่กันแต่ยังเด็ก เขาเห็นเด็กเล็กเด็กน้อย ทั้งเพศชายและหญิง จุดบุหรี่สูบกันอย่างสนุกสนาน ครั้งหนึ่งตัวเขาตกใจมาก ที่ได้เห็นเด็กทารกซึ่งยังดูดนมแม่อยู่นั้น คีบบุหรี่ไว้ในมือ แล้วก็ดูดนมแม่กับดูดบุหรี่สลับกันไป

ส่วนผู้ชายไทยโบราณนั้นไม่ต้องพูดถึงเลย ท่านเอาทุกอย่าง ทั้งตะบันหมากพลูสูบบุหรี่เป็นขี้ยา แล้วยังดื่มเหล้ากันเป็นว่าเล่น กรมหมื่นอลงกฎฯ ก็จรรยาตัวเองนั้น เรียกได้ว่าทรงเป็น Alcoholic

การที่เป็นพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูง และเป็นนักดื่มสุราด้วยนี้ ก็ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในวัง เพราะเวลาเจ้านายเมอาอาละวาด ชวนผู้คนทะเลาะเบาะแว้ง และด่าว่าชกตีทุบต่อยผู้อื่น คนใกล้เคียงที่เป็นบ่าวไพร่ข้าราชการทั้งหลายนั้น ต่างก็ได้แต่หลบถอยปกปิดบ้องกันตัว เพราะไม่สามารถกระทำร้ายโต้ตอบได้ อย่างดีก็ไปกราบทูลฟ้องต่อองค์พระเจ้าอยู่หัว

ในแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น มีเชื้อพระวงศ์ชั้นสูงอยู่สองพระองค์ ซึ่งเป็นที่เลื่องลือว่า เวลาเสพสุราแล้วจะเมอาอาละวาด ก่อกรรมทำเข็ญให้แก่ผู้คนไม่เลือกหน้า จนพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ต้องทรงเข้ามายุ่งเกี่ยวด้วย

องค์แรกคือ กรมหมื่นถาวรรวยศพระนามเดิมว่าพระองค์เจ้าชายขัตติยา เป็นพระราชโอรสองค์แรกของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ที่ประสูติเมื่อพระบรมราชาภิเษกแล้ว ประสูติเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๓๕๒ ในเจ้าจอมมารดาพะวา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่อมาในรัชกาลที่ ๔ ทรงมีพระยศเป็นกรมหมื่นถาวรรวยศ ว่าราชการกรมฝัฟายและช่าง
เหลารางปิ่น สิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ ๕ ปี พ.ศ. ๒๔๑๖ พระชนมายุ ๖๔ พรรษา องค์ที่
สองมิใช่ใครอื่น คือ กรมหมื่นอลงกฎกิจปริชาณีเอง

การที่นายทอมสันเล่าว่า เขาได้เห็นขวดเบียร์ตั้งอยู่ท่ามกลางเครื่องประดับ
อื่น ๆ ในวังของท่านนั้น ก็คงจะเป็นเรื่องธรรมดา เพราะวังนั้นคงจะมีขวดเบียร์ขวดเหล่า
ประดับไว้มากมาย และอาจจะเป็นเหตุผลนี้ ที่ทำให้นายทอมสันกล่าวว่า ดูหน้าตาพระชายา
ทั้งสิบหกท่านนั้นไม่มีความสุขเลย มีแต่ท่าทางวิตกกังวล

มีประกาศของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ฅบปีที่ ๑๔๖ เรียกชื่อ
ว่า ‘ประกาศห้ามมิให้เฝ้ากรมหมื่นถาวรรวยศแลกรมหมื่นอลงกฎกิจปริชาที่วัง นอกจากผู้
เป็นกรมขึ้น’ เมื่อวันเสาร์ เดือนยี่ ขึ้น ๑๒ ค่ำ ปีมะเมีย สัมฤทธิศก มีใจความว่า

“ประกาศให้ส่งต่อ ๆ ไป ในข้าราชการในพระบรมมหาราชวังทุกหมู่ทุกกรม
ว่า กรมหมื่นถาวรรวยศ กรมหมื่นอลงกฎกิจปริชา เมื่อเสด็จอยู่วังมักทรงเมาอยู่โดยมาก
เพราะฉะนั้น เว้นเสียแต่คนในกรมฝัฟายแลเกณฑ์ขาดกวาดสนาม ซึ่งเป็นกรมขึ้น กรมหมื่น
ถาวรรวยศ ได้ทรงบังคับบัญชาอยู่แลกรมแสงปิ่น แลช่างในกรมแสง ซึ่งกรมหมื่นอลงกฎกิจ
ปริชา ได้ทรงบังคับบัญชาอยู่นั้นแล้ว ห้ามอย่าให้คนอื่นนอกนี้ ไปเฝ้าที่วังด้วยธุระใด ๆ ก็ดี

ถึงจะมีผู้มาบอกว้รับสั่งให้ทำ ก็อย่าให้ไป ให้คอยเฝ้าเอาเมื่อเสด็จเข้ามา
ในพระราชวังนี้เถิด อย่าให้ไปเฝ้าที่วังเลย เพราะไปพบเสด็จกำลังเมาอยู่ เกลือกจะทรงกริ้ว
ด้วยเหตุอันมิได้ควร แลจะทรงเตะถีบชกถองทำการเกิน ๆ ถ้าแต่เหตุนั้นเกิดวิวาทกับข้าใน
กรมแลถ้าผู้ใด ๆ ที่วังนั้นขึ้นด้วยก็จะหาพยานยาก ผู้ตัดสินก็จะตัดสินยาก

เพราะได้ประกาศไว้แต่ก่อนแล้ว ว่าอย่าให้ผู้ใดเข้าไปวิวาทกับเจ้าของบ้าน
ถ้าใครเข้าไปวิวาทจะเอาเป็นแพ้เจ้าของบ้านดังนี้ ก็วังเจ้าต่างกรมสองวังนี้ พระองค์เจ้าเจ้า
วัง มีปรกติมักทรงเมาอยู่ ไว้ใจยาก มักจะก่อความขึ้นง่าย ๆ

เพราะฉะนั้นให้ข้าราชการตำแหน่งอื่น นอกจากกรมที่บังคับไว้ นั้น เว้นเสีย
อย่าเข้าไปเลย ถึงมีเหตุที่ควรจะเฝ้า ก็ให้คอยเฝ้าในพระราชวังนี้เถิด แลกรมที่ออกชื่อมา
ก่อนว่าเป็นกรมขึ้นอยู่ในบังคับพระองค์เจ้าสองกรมนั้น เมื่อมีเหตุในราชการควรไปเฝ้าถ้ามี
รับสั่งให้หาไปด้วยราชการ ก็ต้องไปเฝ้าถึงกระนั้นก็ให้ระวัง เมื่อเวลาเจ้าทรงเมาอยู่อย่าเข้าไป
เฝ้า แลอย่างทุ่มเถียงให้ขัดเคืองขึ้นได้

อนึ่ง ถ้ามีการด่วน ฤาการที่ควร ข้าราชการจะไปที่วังทั้งสองนี้^{๖๖} คือมีพระ
บรมราชโองการรับสั่งให้ไปเชิญเสด็จก็ดี ทูลถามการงานใด ๆ ก็ดี เชิญพระอาการก็ดี เมื่อไป
ถึงพบเสด็จ ถ้ามีพบเสด็จ ถ้าไปพบเมาอยู่อย่างไร เมื่อไม่ได้ราชการตามพระราชประสงค์
ให้กลับมาราบทูลพระราชกรุณาในทันที อย่างรอไว้ช้า เมื่อเสด็จขึ้นแล้วก็ให้จดหมายส่งเข้า
มาในตามเหตุนั้น ในการที่มีพระบรมราชโองการรับสั่งใช้ไป ถึงมีวิวาทบาทกคล้องขึ้น จะเอา
ตามประกาศไว้ก่อนไม่ได้ชื่อว่า เข้าในกรมข่มเหงผู้ถือรับสั่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อนึ่ง ใคร ๆ ก็ดี เมื่อเจ้าของบ้านวังเจ้าไปเชิญให้หาตัวคนบ้านอื่น มาในวัง
ในบ้านของตัวแล้ว ผู้ที่ต้องเชิญให้หามาเองก็ดี แต่มาพูดจาขัดคอกับเจ้าของวังเจ้าของบ้าน
ชกดีกับเจ้าของวังเจ้าของบ้านขึ้น จะตัดสินใจเอาเป็นบุกรุกไม่ได้ เพราะเจ้าของวังเจ้าของบ้าน
ไปหามาเอง ยอมให้เข้าไปเอง ต่อผู้ที่มานั้น คุณสมภารพรคพวกก็ดี แต่ตัวก็ดี บุกรุกเข้าไป
เอง ไม่มีความยอมแต่เจ้าของวังเจ้าของบ้านก่อน จึงควรว่าบุกรุกได้”

นายทอมสันเองนั้น ไม่ได้แล้วว่าตัวเขาได้เคยเห็นกรมหมื่นอลงกฎกิจปรีชา
มาเหล่าแต่อย่างไร เขาได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีในวังของพระองค์ ผู้เขียนเข้าใจว่ากรม
หมื่นอลงกฎกิจปรีชาก็คงจะพยายามระมัดระวังพระองค์เป็นอย่างดี ที่จะไม่ทรงมาเหล่า
อาละวาดต่อหน้าอาคันตุกะฝรั่ง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงบัญชาให้ดูแลต้อนรับ คง
จะทรงอดกลั้นพระทัยไม่ดื่มเสวยน้ำเมา จนกระทั่งนายทอมสันกลับไปแล้ว

มีข้อความตอนหนึ่ง ในบันทึกของนายทอมสัน ที่น่าแปลกใจและไม่น่าเชื่อ
ว่าเป็นความจริง คือ นายทอมสันเขียนแล้วว่า

วันหนึ่งกรมหมื่นอลงกฎกิจปรีชานำพระลายลักษณ์อักษรจากพระบาท
สมเด็จพระจอมเกล้าฯ มาให้เขาดู และแปลกใจความว่า พระองค์ทรงปรารถนาจะจ้างฝรั่งนัก
ค้นคว้าคนหนึ่ง สำหรับคิดสร้างเครื่องยนต์กลไกในกรุงสยาม และอยากู่ว่าจะต้องเสียค่า
จ้างเป็นเงินเดือนสักเท่าไร

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ มีพระประสงค์จะยิง
ไฟรฟ้าเข้าแผ่นดินของพระองค์เล่น ๆ ด้วยปืนยาวในเวลาเย็น ๆ เพื่อความเพลิดเพลินพระ
ทัย แต่ต้องการให้ฝรั่งนักค้นคว้าคิดสร้างปืนที่เมื่อยิงแล้ว ลูกกระสุนจะเข้าเนื้อเพียงตื้น ๆ คือ
สักครึ่งนิ้ว พอให้เจ็บแต่ไม่ตาย

นายทอมสัน บันทึกไว้เป็นภาษาอังกฤษว่า

“Another time he called upon me with a Royal Letter in a Splendid
Gold Case, which set forth that his brother The King had commanded him to find a
foreign inventor. A man who could invent anything, and he wished to know how
much monthly salary such a genius would require. The King, he said, desired when
taking an airing of an evening to indulge freely in shooting his subjects; but the gun
must be planned so that the progress of the ball would not be arrested when it had just
penetrated half an inch beneath the skin. He only wanted, in this way, to strike terror
into the hearts of his people by firing at them and then miraculously saving their lives.
”

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบวชเป็นพระภิกษุเป็นเวลานาน
ถึง 28 ปี ก่อนขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระเจ้าแผ่นดินสยาม และตลอดเวลาที่ทรงปฏิบัติ
หน้าที่ปกครองบ้านเมืองในฐานะพระมหากษัตริย์นั้น ได้ทรงแสดงแต่ความเมตตากรุณาต่อ
พระบรมวงศานุวงศ์ข้าราชการขุนนาง และไพร่ฟ้าประชาชนทั้งหลายไม่เคยแสดงความโหด

เอกราชเป็นเอกราชที่สงวนไว้สำหรับชนชั้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใดเห็นว่าเป็นเช่นนั้น การ
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร้ายพระทัยดำ หรือมีปฏิภริยาที่ไร้เหตุผลต่อผู้ใดเลย ทรงยึดมั่นในคุณงามความดีที่ตรงต้องตามหลักพระธรรมอยู่ตลอดเวลา

เพราะฉะนั้น ผู้เขียนจึงไม่เชื่อเลยว่าอัจฉริยบุคคลเช่นพระองค์ จะประสงค์ที่จะยิงพระราชารัฐด้วยปืนยาวเล่น ๆ ให้เจ็บปวดทรมาน เพื่อความเพลิดเพลินพระทัยของพระองค์เอง สงสัยว่าจะต้องมีความเข้าใจผิดอะไรกันสักอย่างหนึ่ง หรือมิฉะนั้นนายทอมสันก็อาจจะเขียนเกินไปเอง

ผู้เขียนเคยอ่านในหนังสือประวัติศาสตร์ของอังกฤษเล่มหนึ่งว่า มีอยู่ครั้งหนึ่ง นักผจญภัยชาวอังกฤษได้เข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินในแคว้นทวีปแอฟริกาแห่งหนึ่ง และได้นำปืนยาวกระบอกหนึ่งไปถวาย เมื่อเจ้าแผ่นดินนิโกรป่าเถื่อนผู้นี้รับปืนที่ฝรั่งถวาย ก็ส่งปืนให้แก่ขุนนางคนหนึ่ง สั่งให้เอาไปลองยิงคนดู ขุนนางนั้นก็ยกปืนขึ้นยิงคนในวังที่เคราะห์ร้ายคนหนึ่งอย่างหน้าตาเฉย ล้มดินตายต่อหน้าพระพักตร์นั่นเอง

แล้วพระเจ้าแผ่นดินแขกดำก็แสดงความพอพระทัยเป็นอย่างมาก ทรงชมว่าปืนฝรั่งนี้ดีพิเศษเหลือเกิน คราวหลังให้นำมาถวายอีกหลาย ๆ กระบอก ผู้เขียนไม่ทราบที่นายทอมสันได้เคยอ่านเกี่ยวกับเหตุการณ์เดียวกันนี้มาก่อน แล้วเลยใช้มโนภาพมาต่อแผลเกี่ยวกับพระเจ้ากรุงสยามหรือไม่

ในความคิดของผู้เขียนนั้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ของเราชาวไทยทรงเป็นผู้ที่มีดวงจิตประณีต ถือศีลเชื่อมั่นในหลักพระธรรม ทรงมีหิริโอตตปะหวัณกัลยาบ และไม่มีวันที่จะทรงปรารถนายิงประชาชนของพระองค์เล่น ๆ เช่นนั้น

ในที่สุด วันเข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินสยามก็มาถึง นายทอมสันเล่าต่อไปว่า เมื่อเขากับกรมหมื่นอลงกฎกิจปริษามาถึงพระราชวังหลวง ก็เห็นทหารยามตั้งแถวต้อนรับอยู่มากมายหลายคน และมีการยืนตัวตรงวันทยหัตถ์ยกอาวุธทำความเคารพอย่างถูกต้อง เมื่อเดินเข้ามาถึงส่วนในของพระราชวัง ก็พบขุนนางข้าราชการทั้งหลาย ต่างหมอบกราบกรมหมื่นอลงกฎฯ กันอย่างพินอบพิเทา

หลังจากนั้นก็มีคนนำขนมเค้ก ผลไม้และเหล้าองุ่นมาให้เขารับประทาน และบอกแก่เขาว่า องค์พระเจ้าแผ่นดินทรงสวดมนต์ให้หัวพระเวลาเข้าอยู่ ยังไม่พร้อมที่จะเสด็จออกท้องพระโรง นายทอมสันจึงใช้เวลาคายนั้น เดินชมพระราชวัง ซึ่งเขาจดไว้ว่า สร้างแบบตะวันตก มีหินอ่อนแผ่นใหญ่ปูพื้น และห้องท้องพระโรงนั้นก็ยังมีพระราชบัลลังก์ทำด้วยทองคำสวยงามตระการตาประดับเพชรประดับพลอยระยิบระยับ

ภายในห้องนั้น ก็มีเครื่องตกแต่งที่ทำในกรุงสยาม และที่ได้นำมาจากประเทศจีน และทวีปยุโรปตั้งปะปนกันอยู่ ที่ปลายท้องพระโรงมีพระบรมฉายาลักษณ์ใหญ่ของพระเจ้าแผ่นดินไปเสียนที่ ๓ กับพระมเหสีติดอยู่บนข้างฝา ลักพักใหญ่ก็ได้ยินเสียงแตรดังสั้น จึงรีบกลับมาประจำที่เดิม แล้วพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็เสด็จออกท้องพระโรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นายทอมสันสารภาพว่า ตนเองรู้สึกตื่นเต้นมาก เพราะเกิดมาไม่เคยได้เข้าเฝ้าและชมบารมีพระเจ้าแผ่นดินเลย เขาบั้นทึกความรู้สึกและความคิดเห็นของเขา เมื่อได้พบพระเจ้ากรุงสยามเป็นครั้งแรกนี้ว่า

“A shrill balst of horns he ralded the approach of The King, and caused us hastily to descend into the court. His Majesty entered through a massive gateway, and I must confess that I felt much impressed by his appearance. As I had never been in the presence of an anointed sovereign before. He stood about five feet eight inches, and his figure was erect and commanding; but an expression of severe gravity was settled on his some what haggard face. His dress was a robe of spotless white, which reached right down to his feet; His head was bare, I was admiring the simplicity and purity of this attire, when His Majesty beckoned to me to approach him, and informed me that he wished to have his portrait taken as he knelt in an attitude of prayer.”

เมื่อพระเจ้าแผ่นดินสยามทรงแจ้งพระประสงค์ว่า ต้องการให้นายช่างกล้องฝรั่งฉายภาพพระองค์ในชุดขาว ขณะกำลังทรงสวดมนต์ไหว้พระอยู่ นายทอมสันก็รีบจัดการตั้งกล้อง ดูแสง เตรียมเครื่องมือเครื่องมือเต็มที แต่กำลังตระเตรียมทุกอย่างอยู่ดี ๆ อยู่ ๆ พระองค์ก็ทรงหายไปเฉย ๆ

เมื่อนายทอมสันถามกรมหมื่นอลงกฎกิจปริชาว่าพระเจ้าแผ่นดินเสด็จไปไหน กรมหมื่นอลงกฎก ก็ทรงตอบเพียงสั้น ๆ ว่าไม่ว่าพระเจ้าแผ่นดินจะทรงตัดสินใจทำอะไร ก็ต้องถือว่าเป็นการถูกต้องทุกประการ ถ้าฉันไปจู้จ้นจ้านเดินตามหาพระองค์ก็อาจจะถูกดาบตัดคอกลายเป็นผีหัวขาดไปได้ ตรัสเป็นภาษาอังกฤษว่า

“The King does everything which is right, and if I were to accost him now he might conclude his morning’s work by cutting off my head”

นายทอมสันได้ฟังเช่นนั้นก็หัวหดกลัวหัวขาดบ้าง ยืนคอยพระองค์อยู่เฉย ๆ เป็นอย่างดี หลังจากเวลาล่วงผ่านไปอีกไม่นานนัก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ก็เสด็จออกมาอีก คราวนี้ได้ถอดพระภูษาชุดสีขาวนั้นออกและทรงชุดใหม่เอี่ยมมีลักษณะคล้ายจอมพลฝรั่งเศส เมื่อประทับนั่งลงบนเก้าอี้หน้ากล้องแล้ว ก็ทรงอนุญาตให้นายทอมสันจัดทำตามสบาย กรมหมื่นอลงกฎก ทรงรีบตักเตือนด้วยความหวังดี ห้ามมิให้นายฝรั่งเอามือแตะต้องพระองค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะถูกพระเศียรไม่ได้เป็นอันขาด ตรัสว่า

“Yes, place him, but do not for the life of you lay hands on him more especially on his thrice sacred head”

นายทอมสันแล้วว่า เขาก็เลยไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี เพราะไม่สามารถแตะต้องแม้แต่พระภูษาได้ เลยยืนเก้ ๆ กัง ๆ อยู่จนพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ตรัสเองว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“Mr. Town-Shun, Do what you require for the excellency of your photograph”

แล้วตรัสถามว่าเธอเป็นฝรั่งชาติอะไร

เมื่อเขากราบทูลต่อพระองค์ว่า เขาเกิดที่เมืองเอดินเบอเร็อ ในประเทศสก๊อตแลนด์ ก็ทรงสนทนาต่อไปว่า

“Ah! You are Scotsman, and speak English I can understand; there are Englishmen here who have not understanding of their own language when I speak ”

เมื่อทำการถ่ายพระรูปเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าก็ทรงขอบใจช่างกล้องฝรั่ง และเสด็จเข้าข้างใน กรมหมื่นนอลงกุญฯ ทรงชวนให้นายทอมสันรับประทานอาหารร่วมกับข้าราชการขุนนางทั้งหลายอย่างเอร็ดอร่อย หลังจากนั้น นายทอมสันก็แบกกล้องกลับมาพักผ่อนที่บ้านพักตามเดิม

ท่านผู้อ่านจะเห็นได้ว่า นายทอมสันนี้มีฝีมือในการถ่ายรูปดีเยี่ยมสมชื่อเสียงพระบรมฉายาลักษณ์ที่เขาถ่ายไว้ นั้น ก็ตกทอดมาเป็นสมบัติให้ชนชาวไทยรุ่นหลังได้ดูอยู่จนทุกวันนี้ และท่านจะสังเกตเห็นได้ว่านายทอมสันได้จัดทำของพระองค์เป็นอย่างดี

ถึงแม้จะไม่ได้รับอนุญาตให้แตะต้องพระองค์ และลักษณะของพระองค์ในแต่ละภาพนั้น แสดงถึงความยิ่งใหญ่ในเกียรติยศสมกับฐานะแห่งพระมหากษัตริย์กรุงสยาม

(อ่านต่อฉบับหน้า)

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประทับนั่งให้นายทอมสันฉายพระบรมฉายาลักษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลูกช้างตีมน้ำนมจากทรวงอกมนุษย์ นายทอมสันไปพบเลยถ่ายรูปเอาไว้
ดูแล้วส่งสารทวารกที่เธออุ้มอยู่ ต้องถูกลูกช้างแย่งน้ำนมแม่ไปหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้